

Лекція: Економіка інших галузей тваринництва.

1. М'ясопродуктовий під комплекс.
2. Структура м'ясопродуктового під комплексу .
3. Організація відгодівлі ВРХ.
4. Резерви збільшення виробництва яловичини.

М'ясопродуктовий підкомплекс — це складова АПК, що об'єднує всі етапи від вирощування тварин і виробництва кормів до переробки м'яса та реалізації готової продукції, включаючи **тваринництво** (різні види худоби, свинарство, птахівництво) та **м'ясну промисловість** (забій, розбирання, виробництво ковбас, напівфабрикатів тощо). Його структура включає **сировинну базу** (ферми), **кормову базу** (сільське господарство, комбікорми), **переробні підприємства** (м'ясокомбінати, цехи) та **інфраструктуру** (транспорт, торгівля).

Основною метою є забезпечення населення високоякісними м'ясом та м'ясопродуктами, ефективне використання ресурсів та спеціалізація регіонів за сприятливими природно-економічними умовами.

Структура м'ясопродуктового підкомплексу:

1. Сировинний блок:

- Скотарство: (яловичина, телятина).
- Свинарство: (свинина, м'ясо-сальні напрямки).
- Вівчарство: (баранина).
- Птахівництво: (курятини, м'ясні та яєчні породи).
- Інші: Козярство, кролівництво.

2. Кормовий блок:

- Зернові
- Бобові
- Трави
- Комбікорми

3. Переробка:

- М'ясопереробні підприємства (м'ясокомбінати, цехи з виробництва м'ясних продуктів).
- Підприємства з виробництва напівфабрикатів.
- Мікробіологічна промисловість (для кормових добавок).

4. Інфраструктурний блок (Збут):

- Логістика та транспорт.
- Роздрібна та оптова торгівля.

Організація відгодівлі ВРХ передбачає збалансоване харчування з використанням силосо-сінажних раціонів, високу кратність годівлі та контроль за поїданням кормів. Важливим є використання повнораціонних кормосумішей, що знижує втрати до 10%. Основа раціону — сіно, силос, зернові та мінеральні добавки.

Основні аспекти організації відгодівлі ВРХ:

- **Режим годівлі:** Для високої продуктивності рекомендується годувати худобу 6-8 разів на добу, забезпечуючи інтервали 2-2,5 години для відпочинку та жуйки.
- **Технологія:** Найефективнішим є використання кормозмішувачів для приготування та роздачі кормосумішей.
- **Раціон:** Складається з 15-20 кг силосу, 15-20 кг сіна та 6-10 кг комбікорму/зернових на добу, доповнюючись вітамінно-мінеральними комплексами.
- **Технологія кормів:** Зернові корми краще плющити, гранулювати або екструдувати.
- **Особливості догляду:** У перший день після отелення згодовують якісне сіно, поступово вводячи соковиті корми (5 кг) та концентрати (1 кг).
- **Підготовка до отелення:** Перед отеленням худобу привчають до раціону, який вона отримуватиме пізніше.

Правильна організація годівлі, що враховує фізіологічний стан тварини (сухостій, лактація), забезпечує високі результати та запобігає захворюванням.

Для годівлі великої рогатої худоби у більшості господарств розробляють багатокомпонентні раціони. Роздільне згодовування тваринам концентрованих, грубих, соковитих і зелених кормів пов'язане з багаторазовим роздаванням їх і великими затратами праці.

При безприв'язному утриманні корів спосіб годівлі їх може бути вільним або режимним. При вільному способі корови поїдають об'ємисті корми на вигульно-кормових майданчиках або в приміщенні. При цьому вони протягом доби мають вільний доступ до кормів.

Режимну годівлю тварин здійснюють у спеціальних приміщеннях — їдальнях або кормовій зоні корівника. Тут тварин годують соковитими і зеленими кормами по черзі у 2–3 зміни. Грубі корми тварини поїдають на кормових майданчиках біля навісів-сховищ.

При вирощуванні молодняку великої рогатої худоби від народження до 6-місячного віку його годують молоком та заміниками незбираного молока. Доїння корів — один із найбільш трудомістких процесів на молочній фермі або комплексі. На нього припадає 25–35% усіх затрат праці, що пов'язані з доглядом за коровами. Трудомісткість доїння залежить від типу використовуваних доїльних установок, кратності доїння, тривалості проведення підготовчих і заключних операцій перед і після видоювання корови апаратом.

У виробництві м'яса вирішальне значення має застосування інтенсивних методів вирощування молодняку великої рогатої худоби з наступною його відгодівлею.

У сільськогосподарських підприємствах застосовують 3 способи вирощування молодняку: 1) ручне (нормоване) випоювання; 2) підсисний спосіб випоювання; 3) підсисно-піддійний спосіб.

При **ручному випоюванні** телят відлучають від корів і випоюють їм молозиво і молоко. При цьому витрачають 7–10% річного виробництва молока.

Для випоювання надремонтному молодняку використовують замітники незбираного молока.

Підсисний спосіб застосовують у м'ясному та м'ясо-молочному скотарстві. При цьому телят вирощують, не відлучаючи від корів-годувальниць.

Підсисно-піддійний спосіб полягає в тому, що частину молока теля випиває від корови підсисним способом, а частину молока видоюють і використовують на інші цілі.

У більшості господарств телят утримують великими групами. В індивідуальних клітках вони перебувають 3–5 днів, після чого їх групують по 4–6 голів і утримують до 10 днів. До 6-місячного віку телят утримують групами по 30–40 голів.

Раціональним є **підсисно-груповий спосіб** вирощування молодняку, коли під коровами-годувальницями вирощують по кілька телят. Корів при цьому утримують великими групами. Телята біля корів - годувальниць можуть перебувати до 7–8 міс. У господарствах з достатньою кількістю збираного молока молодняк під коровами — годувальницями утримують 2–3 міс., а потім переводять на годівлю заміниками молока.

У процесі дорощування і відгодівлі великої рогатої худоби високої ефективності підприємства досягають при індустріальному виробництві, тобто при комплексній механізації виробничих процесів, згодовуванні тваринам повноцінних кормів з урахуванням їх віку і стану, створенні для них оптимальних умов утримання.

Період дорощування, як правило, триває 6 міс., у віці 12 міс. молодняк передають на заключний відгодівельний цикл, який не повинен перевищувати 6 міс. У віці 1,5 роки маса однієї голови має становити понад 400 кг за умови, що в період відгодівлі добові прирости не менше 900 г.

Над ремонтний молодняк у неспеціалізованих господарствах після 6-місячного віку об'єднують у більші групи і дорощують до 12-місячного віку, після чого передають у групи відгодівлі.

У районах з достатньою кількістю природних кормових угідь це поголів'я доцільно утримувати на випасах.

Резерви збільшення виробництва яловичини в Україні зосереджені на підвищенні продуктивності ВРХ, використанні промислового схрещування, покращенні кормової бази та стимулюванні утримання молодняку. Ефективними заходами є вирощування спеціалізованих м'ясних порід, оптимізація раціонів (зниження витрат кормів) та впровадження сучасних технологій, що дозволяє наростити обсяги навіть при обмеженому поголів'ї.

Основні напрямки збільшення виробництва яловичини:

- Схрещування маточного поголів'я молочних та молочно-м'ясних порід з бугаями м'ясних порід дозволяє отримати помісей з вищою живою масою та кращою якістю м'яса.
- Зменшення собівартості через покращення раціонів, оскільки витрати на корми становлять понад 43% у собівартості.

- Стимулювання створення спеціалізованих м'ясних господарств, у тому числі використання 200-250 тис. телиць, які зараз реалізуються як м'ясо, для нарощування поголів'я.

-Вдосконалення управління, організація праці та підвищення технічного рівня на фермах, що зменшує втрати.